

Inhaia vsek dan nasek ne-
delj in praznikov.
—
Issued daily except Sundays
and Holidays.

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški pro-
stor: 2657 So. Lawndale av.

Office of publication:
2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4633.

LETÖ—YEAR XIV. Come Note
Jo \$5.00.

Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Subscription \$5.00
Yearly.

ŠTEV.—NUMBER 145.

GOMPERZ SE BOJI ZA SVOJ STOLČEK.

Začel je napadati Lewisa, če da
je slab voditelj, ker se ni dal
izpreti ob času stavke!

LEWISOV PROGRAM.

Denver, Colo., 23. jun. — John L. Lewis, kandidat za predsednika Američke delavsko federacije, je danes objavil svoj program, na podlagi katerega ima dobiti večno delegatov na svojo stran.

Lewis je izjavil: "Sem za po-
drževanje zelenih in nacionali-
ziranje rudnikov ter za drugo na-
predno zakonodajstvo, ki prinese delavecem v Ameriki svobodo in
pravico v industriji, katera jim
gre. Sem za državno zavarova-
nje soper bolezni starost in brez-
poselnost — sploh za vsako na-
predno naredbo, ki pomaga de-
lavecem. Kar se tiče pridruženja Američke delavsko federacije k internacionalem, nisem došel premi-
šljeval o tem, vendar pa mislim, da američka federacija ne sme iz-
gubiti stikov z organiziranimi de-
laveci v Evropi pod pozivom se-
veda, da obdrži svojo avtonomi-
jo. Vse moje delovanje, ako bom izvoljen, se bo koncentriralo na
zdravem in konstruktivnem teme-
lu, tako da bomo v stanju rešiti velika vprašanja, ki stojijo danes pred organiziranim delavstvom."

Z objavo tega programa je Le-
wis pokazal svoje orosje proti Gompersu, ki je še povedel, da je
proti nacionaliziranju delavcev in
vsake industrije ter proti zavar-
ovanju soper bolezni.

Lewis je zadnjih par dni pre-
jel 200 telegramov od krajevnih
rudarskih unij, ki apelirajo na
delegate, da volijo Lewis. Lewi-
sovi pristali so napeli vse sile, da
pridobide najti Frank Farringtona

predsednika rudarske organizaci-
je v Illinois, Johna Henslerja
predsednika, in Williamsa Mitcha,
tajnika rudarske unije v Indiani, in
Aleksandra Howata, predsed-
nika rudarske organizacije v
Kansusu, ki nasprotujejo Lewisu.

Zeleniške organizacije se niso
še danes odločile ali bodo podpri-
reže Gompersa ali Lewis, nji-
hovi glasovi bodo morali odločil-
ni.

Lewis je zadnjih par dni pre-
jel 200 telegramov od krajevnih
rudarskih unij, ki apelirajo na
delegate, da volijo Lewis. Lewi-
sovi pristali so napeli vse sile, da
pridobide najti Frank Farringtona

predsednika rudarske organizaci-
je v Illinois, Johna Henslerja
predsednika, in Williamsa Mitcha,
tajnika rudarske unije v Indiani, in
Aleksandra Howata, predsed-
nika rudarske organizacije v
Kansusu, ki nasprotujejo Lewisu.

Zeleniške organizacije se niso
še danes odločile ali bodo podpri-
reže Gompersa ali Lewis; nji-
hovi glasovi bodo morali odločil-
ni.

Lewis je zadnjih par dni pre-
jel 200 telegramov od krajevnih
rudarskih unij, ki apelirajo na
delegate, da volijo Lewis. Lewi-
sovi pristali so napeli vse sile, da
pridobide najti Frank Farringtona

predsednika rudarske organizaci-
je v Illinois, Johna Henslerja
predsednika, in Williamsa Mitcha,
tajnika rudarske unije v Indiani, in
Aleksandra Howata, predsed-
nika rudarske organizacije v
Kansusu, ki nasprotujejo Lewisu.

Zeleniške organizacije se niso
še danes odločile ali bodo podpri-
reže Gompersa ali Lewis; nji-
hovi glasovi bodo morali odločil-
ni.

Konvenca je sprejela rezolu-
cijo, ki zahteva spremembu v
Volsteadevem zakonu, da se sune
variti pivo.

Denver, Colo., 23. jun. — Med
četrtimi Gompers in Lewisu se je
začel pravi ravn in kava. Zdi se,
da se je Gompers le pričel batiti za
svoje predsedniški stolček, katere
njegovi lajtnanti izdajajo dnevne
izjave, ki so naperjene proti Le-
wisu. Ena teh izjav se glasi, da je
Lewis slab delavski voditelj, kar
je pokazal ob času zadnje stavke
rudarjev v jeseni 1919., ko je ka-
pituliral pred vlasto in indiunki-
ni, namsto da bi bil vstrajst v
boju in se dal zapreti kot junak.
Lewisovi pristali pa odgovarjajo:
Edaj je pa Gompers sploh storil
kaj takega, da bi mu kapitalisti
skrivili en sam las na glavi?

Včeraj je konvenca spravila
pod streho dve rezoluciji, ki sta
dali največ viharne debate. Rezo-
lucija za priznanje irske rupov-
like je bila sprejeta s popravkom;
odstavek, ki poziva organizirano
delavstvo v Ameriki, da bojkoti-
ra blago angleških tvrdk tolko
časa, da Anglia umakne svoje
števe in Irski, je bil zavrnjen po
hudem boju med delegati in na
veliko jeso Irci in njihovih pri-
stalov.

Druga rezolucija, ki je bila tudi
razmesnjena, zahteva podržavljanje
in demokratično upravo Zelen-
je. Originalna rezolucija je
vključevala poleg Zelenim tudi
"vse temeljne industrije". To je
izvalo boj med Gompersovo gar-
do in "bolj radikalnim krilom".

Manjšina se je potegnila za pred-
log, da ostanejo "vse temeljne in-
dustrije" v rezoluciji — in Lewis
je vedel to manjšino, čeprav se je

FORDIMA POL MILJONA DO-
LARJEV PROFITA VSAK
DAN.

Detroit, Mich. — Fordova avto-
mobilna družba je imela v maju
največji dobiček od kar ekristira.
Tako poroča E. G. Pipp, bivši u-
rednik Fordovega lista "Dear-
born Independent", v svojem li-
stu "Pipp's Weekly". Dobiček v
maju krasa 18 milijonov dolarjev
ali pol milijona vsak dan. V tem
času so Fordove tovarne produ-
cirale 97,014 avtomobilov in vsak
avto je prinesel \$189.16 profita.

IZPRTI MORNARJI
ODKLONILI PONUDBO,

PONUDBA JE IMELA ŠKOD-
LJIVE OMENITVJE ZA MORN-
ARJE.

Mornarji so se odločili, da vzdr-
že, dokler ne zmagajo.

New York, N. J. — Izperti mornarji
v newyorkškem pristanišču so
odobrili akcijo svojih delegatov
v Washingtonu, ki so odklonili
ponudbo plovbenega odbora za
izravnavo stavke. Mornarji prina-
dijo k trem mornarskim organiza-
cijam: Eastern in Gulf Sailors'
Association, Marine Firemen in
Oilers' Union in Cooks in Stew-
ards' Union.

Plovbeni odbor je ponudil, da
ponudba ostane veljavna le šest
mesecev in da se delegatom or-
ganizacije ne dovoli vstop na la-
dijo, če so privozani z pomolu.
Zastopniki mornarjev so zahtev-
ali pogodbo za eno leto in da sva-
jo delegatje organizacije vsak
čas na ladijo, če je zažiranata pri
pomolu. Zadnja zahteve je bila v
starri pogradi in zastopniki or-
ganizacije so bili vedno na ladji
pričutki, če je bilo moštvo izpla-
deno.

Percy Prior, tajnik mornarske
organizacije, je rekel: "Tri orga-
nizacije so pripravljene, da vzdr-
že, dokler ne zmagajo."

Izjava je sicer kratka, toda po-
menljiva. Iz nje je razumeti, da
so mornarji tako dobro pripravljeni
za ta izpor, da so prepridani,
da zmagajo. Podjetniki morajo
prijeti staro pogodbo, stare de-
lovne razmere, sploh zahteve or-
ganizacije, da se mornarji vrnejo
na delo.

VOLIVA NE MARA KONKU-
RENCE.

Mon City, Ill. — V tem svetem
mestu, v katerem caruje Voliva,
nasedniti Aleksander Dovje, u-
stanovitelja prve krščanske kato-
liške apostolske cerkve in Elija
II., kot se je Dovje sam rad naz-
val, so veraki prepričani, da
so dnevi pred vlastjo in indiunki-
ni, namsto da bi bili vstrajst v
boju in se dal zapreti kot junak.

Lewisovi pristali pa odgovarjajo:
Edaj je pa Gompers sploh storil
kaj takega, da bi mu kapitalisti
skrivili en sam las na glavi?

Zeleniške organizacije se niso
še danes odločile ali bodo podpri-
reže Gompersa ali Lewis; nji-
hovi glasovi bodo morali odločil-
ni.

BEST LADJI FOTOPLJENJEN V
VIRARJU.

Corpus Christi, Tex. — Po sem
dolih poročilih se je pogreznilo
šest ladji v Port Aransas. Med
temi ladijami je velika ladija za
prevažanje olja in petroleja.

Galveston, Tex. — Iz Freeporta,
Tex., poročajo, da se je po-
greznila trijamborna skuna. Po-
čutno ne pove, če so mornarji na
škoni utonili.

Dallas, Tex. — Poročila iz raz-
nih krajev Texasa se glasi, da je
tropični vihar večinoma pojenjal,
toda edaj drvi proti zatranosti
dodeli in ob obreku stoti vzhodu.

Chicago, Tex. — Po sem
dolih poročilih se je pogreznilo
šest ladji v Port Aransas. Med
temi ladijami je velika ladija za
prevažanje olja in petroleja.

Galveston, Tex. — Iz Freeporta,
Tex., poročajo, da se je po-
greznila trijamborna skuna. Po-
čutno ne pove, če so mornarji na
škoni utonili.

Dallas, Tex. — Poročila iz raz-
nih krajev Texasa se glasi, da je
tropični vihar večinoma pojenjal,
toda edaj drvi proti zatranosti
dodeli in ob obreku stoti vzhodu.

(Dolje na 3. strani).

TRUSTOVSKA TRMO- GLAVOST JE VELIKA.

KONFERENCE ŽE NIŠO PO
TREH DNEH PRINESLE
USPEHA.

Za enkrat so konferenco zastop-
nikov delavstva in International
Paper kompanije prekinjene.

New York, N. J. — Konferen-
ce med zastopniki papirnih delav-
cev in International Paper kom-
panije so trajale tri dni, končale
so pa brez uspeha. Stavki so izbruhnila zaradi
tega, ker se Pennsylvania Coal
Company brani plačevati, mezd-
po levstvi, katero je določila
mednarodna komisija za okoli trdega
premoga. Kompanija je enostav-
no krila pogodbo.

DETROJNA V INDU-
STRIJI JE POVSOD.

OBCUTLJO JO TUDI NA FIL-
PINSKEM OTOCJU.

Tako poročata general Wood in
Fairchild v Manili.

Washington, D. C. (Federated
Press). — Splošna depresija v in-
dustriji in trgovini ni omejena
samo na Ameriko, ampak občut-
ljivo je kompanija objavila svoje
račune, ki so pokazali, da kom-
panija ni že nikdar imela tako vi-
šokega profita. V letu 1920 je
prišlo na navadno delnico več ko-
dva in petdeset dolarjev.

Odkar je pričela stavka, je kompanija modificirala svoj
predlog za zmanjšanje mezde. Tako
izjavila John T. Burke, predsednik
organizacije papirnih delav-
cev, ki pravijo, da je družba dne
21. maja predlagala, da se me-
zda zniža za eden in dvajset od-
stotkov, toda trdo se je držala.

"Filipinska navodna banka, a-
meriška vladna naprava je nesol-
ventna," — ta presenetljiva iz-
java prihaja od generala Wooda.

"Bilo je več bankrotov in še več
se jih pričakuje," je brzojavil mr.

Fairchild, trgovec v Manili.

Posledica nesolventnosti banke
je ta, "da vladne ne more dobiti
izmenjave, da plača tekoče stro-
ško, ki se plačajo v Združenih de-
stavah," pravi general Wood. "in
voračati mora naše lokalne ban-
ke, da ne predloži not v prometu
za izplačilo. Gotovinske rezer-
ve znašajo okoli deset odstotkov
od legalne mere. Če banka ban-
krotira, tedaj to praktično pome-
ni bankrot filipinske vlade, ki bi
trajala, dokler se ne dobe novi viri,
poleg bi pa bankrotirale mnoge
provincije in občine, ki morajo po-
zajmati od zvezne vlade.

General Wood priporoča, da se
podeli vladi moč, da površa poso-
jilo od petnajst do trideset milio-
nov dolarjev.

Mr. Fairchildovo svarilno spo-
rošilo se deloma čita:

"Ker banka ne more likvidirati,
ne more vladne kriti tekočih
troškov. Dohodki vlade se znižu-
jejo, posebno na colinski in na
davkih od prodaje in dohodnine.

Vsi produkti za izvoz zastajajo,
cene padajo, v mnogih srednjih
tudi pod prodejelske troške.

Bilo je več bankrotov in še več
se jih pričakuje.

"Vsi poizkusili, da se dobi po-
moč za bizniska podvezja iz
drugih virov kot od zvezne vlade,
hudo ponosrečili zaradi negotovosti
političnega položaja v bodočnosti.

Položaj dokazuje, da stal-
nosti, sestavljene v predgovoru,
ne postoji navdih ameriški suve-
reniteti."

BESTKA MED KOMUNISTI IN
VOJAKI V SLEZIJI.

Chicago, Ill. — Policeja Tho-
mas Dennis in John Hogan sta
mirno korakala po Grand bule-
vardu in se razgovarjala med sa-
bo. Ko sta se približala Devet in
trideset česti, sta vzela tri za-
more. Hogan je baje videl, da ima
en zamorec torbie za samo-
kres pod jopičem. Policeja sta se
približala zamorski trojici na
dvajset česti in Hogan je za-
klical trojici naj dvigne roke.

Hogan je bilo zadel v tlinik, Den-
nis pa v trebuh. Padla sta na tla,
toda streljala sta naprej. Na
polno je prihitel zamorski policej-
ni Christopher Covington, ki je tako
krepko posegel v boj, ko se je za-
morska trojica pripravljala, da
pobegne. Od druge strani je pri-
hitel na pomoč policej Joseph Ir-
ving. Bitka je znova pričela in
Covington je enega zadel do smrti.

Dva zamoreci sta zboleli. Ali
na pomoč je prihitel že žujav
Lionis Barnes, ki je ustavil enega
zamorcev, ki je na policijski po-
staji povedel, da se nima Louis
Henry. Tretji zamorec je m

Jimmie Higgins.

Spisal UPTON SINCLAIR.

Z dovoljenjem avtorja prevzel
IVAN MOLEK.

(Nadaljevanje.)

Jimmie je prekoračil kamnit vhod, odprla so se velika železna vrata in zopet zaprla z glastim žvenketom. Pri pisalni mizi je sedel saržent v rujavi angleški uniformi. Če bi bila saržentova uniforma plava, bi bil Jimmie lahko zaključil, da se ječa hahaja v Lecsvillu, Združene države. Saržent je zapisal Jimmiejevo ime in naslov in potem je poročnik Gannet vprašal: "Perkins je ni takuj?"

"Ne že, sir", je bil odgovor. V tistem hipu so se pa odprla vrata in vstopil je velikan, cela gora kožuhovine, ki ga je delala že večjega. Od prvega trenotka je Jimmie opazoval tega človeka kakor zajec kačo. Mali socialist je že imel toliko opravkov s policijo in detektivi v svojem preganjanjopolnem življenju, da je spoznal na prvi pogled, s kom se je srečal.

* * *

Perkins je bil pred vojno "operator" neke privatne detektivske agencije — kakršnim davalci zaničevalno pravijo "spicelj". Ko je prišla vojna, je bila voda naenkrat v stiskah za "spicelj" in jo pobrala vse, kar je mogla dobiti, brez izbiranja. Tako je Perkins postal saržent pri vojaških detektivih in opravjal je svoje "spiceljanje" v armadi ravno tako kakor prej v civilnem življenu — kakor so tesarji sukal kladivo in ranocelniki rezali meso doma in v vojski.

"No kaj imate, saržent?" ga je vprašal, poročnik.

"Imam že vse dokaze, sir."

Na Gannetovem obrazu je bilo čitati, da mu je zelo odleglo — medtem pa je Jimmiejevo sreco padlo v škornje.

"Ugotoviti hočem le že nekaj podrobnosti", je nadaljeval Perkins, "saj nimate nič proti temu, ako zastavim jetniku par vprašanj."

"O prav nič", je odvrnil vesel, da je odložil težavno stvar na ramo moča, ki se bolj razume na te reči in ki zna, kako jih je treba rešiti.

"Vrnem se takoj s poročilom", je še dejal Perkins vstopil kakor iz sodi.

"Počakam vas tukaj", je reklo poročnik.

Nato je Perkins prikel Jimmieja za tresodo roko, ga pahnil skozi vrata in ga vlekel po dolgem kamnitem hodniku in potem dol po stopnicah. Med potjo sta se pridružili še dva moža v rujavi uniformi in vsi štirje so korakali po temnih podzemeljskih hodnikih in končno stopili v kamnito celico s težkimi železnimi vratmi, ki so se zaprla z zvenčkim trubcem. Jimmie je čutil, kakor da je to njegova zadnja pot v življenu. V drugem hipu je Perkins pognabil Jimmieja na ramo, ga parkrat stresel in začudil svoj divji pogled v njegove oči. "No, ti mali kuzin sin!" je bruhnil iz sebe.

Ker je bil detektiv v Ameriki, je Perkins dobro pozal vse trike "tretje stopnje", kako se namreč jetniki prisilijo, da izpovedo vse, kar vedo in česar ne vedo, to se pravi, da povedo vse, kar jim polica položi na jezik. Prvi mož z imenom Connor, ki je spremil Perkinsa v celico z Jimmiejem, je sam okusal inkvizicijo te vrte. Bil je tat, ki je presezel več let v zaporu. Ko je zadnjič stal pred sodnikom, je bil obtožen pretepa v gostilnici nekega mesta v srednjem Zapadu. Sodnik, ki slučajno ni znal za njegovo preteklost, ga je oprostil s pogojem, da prostovoljno stopi v armado in se bojuje za domovino. Tako je Connor, tat in pretepač, prišel do službe vojaškega detektiva.

Drugi mož se je pisal Grady. Pustil je ženo in tri otroke v kleteh "peklenke kuhinje" v New Yorku in se vpisal v vojsko. Po narodnosti je bil Irac in težko je služil svoj kruh, nosec opoko in čmet zidarjem po visoki lestvi deset ur dnevno. Potreplejivo je prenašal težave svojega dela, kajti absolutno je verjel, da je nekje pod njegovimi nogami pekel z gorečim žveplom in smočo, v katerem se bo kuhal vso vedenost, ake ne uboga kakor mu zapovedo njegovi višji. Grady je tudi vedel, da so na svetu hudobni ljudje, ki saničujejo vero in zapeljujejo miljone duš v pekel; ti ljudje se imenujejo socialisti, anarhisti ali kakor jih je že imenoval satan, zato pa je smatrал, da je uničevanje teh ljudi bolje delo. Tako malilo Gradyji že tisoče let in vselej tega so v podzemeljskih luknjah obračali vijake za stiskanje prstov in vlečki natezalnice v srednjem veku — in to delajo še danes v velikih ameriških mestih, kjer vlada pravosrje med policiji v zvezi z interesi opojnih pijač v privatnih korporacijami.

* * *

"Ti mali sin pačel!" je rohnel Perkins, "čuj! Dobro sem preiskal twoje deilo in vsem imena skoros vseh boljševikov, s katerimi si v zvezi, toda vedeti hočem vse — in veden bom — sišči!"

Klub silni grozi, ki je stiskala Jimmiejevo sreco, mu je bilo naenkrat lahko na duši. Perkins se je lagal! Preiskal ni nič in vedel ni nič! Hotel je le blufati jetnika in prepričati svoje predstojnike, da je pravi "spicelj". Dejal je to, kar delajo policiji povsod: dosedel z brutalnostjo, česar ne morejo najti z izmazljivljivostjo in spretnostjo.

"Zdaj boš povedal vse", je nadaljeval grobel. "Mogoče si misliš, da me boš vlekel, toda kmalu spoznaš, da ne pojde. Trgal te bom ud za udom, če me prisilis — vse naredin, kar bo treba, da ti razveljam jetnik." Razumeš?"

Jimmie je mehanično prikimal z glavo, toda zmanj se je trudil, da bi spravil kak glas iz grla.

"Ako hočeš trpeti bolečine, dobro; če noč, povej brez odloga. Torej pamet, fant. Kdo so tisti ljudje?"

"Nikogar ni, Nihče — —"

"A tako! Čakaj, prokleti dihur!"

Saržent je obrnil Jimmieja, tako da mu je gledal v hrbot. "Držite ga!" je velen pomagačema, ki sta hitro prijela malega strojnika za ramo. Nato je pognabil Jimmiejevi roki v zapestju, ki sta bili zvezzani, in ju pričel potiskati navzgor po hrbotu.

"Av!" je zavpil Jimmie. "Stoj! Stoj!"

"Ali poveš?" je zarohnel saržent in prenehal.

"Stoj!" je zavrsnil Jimmie divje, ko je oni zopet vlekel, "roko mi zlomiš, to, ki je bila ranjena!"

"Ranjena?"

"Krogla je strla kost!"

"Laže, vrančiček!"

"Res je — vprašaj kogar hočeš! Bitka pri Chatty Terryju v Franciji!"

Saržent je odnehal za hip, ali takoj mu je menda prišlo na misel, da nameščenci v vojaški detektivski službi se ne brigajo za sentimentalnosti.

"Ako si bil ranjen, čemu si zdaj izdajalec? Povej imena, ki jih moram vedeti!" In zopet je rimil uklemjeni roki navzgor po hrbotu.

Bila je strašna znaka kakršne Jimmie ni še nikdar občutil. Grozno je zatulil: "Čakaj, čakaj, čenj!"... Mučitelj je prenehal in skril: "Imena?" In ko je Jimmie molčal o imenih, se je natezanje rok nadaljevalo se v večjo silo. Jimmie se je krčevalo živil, ampak pomagača sta ga držala kakor v klečkah. Jokal je, prosil, stokal in vzdihoval, toda stene podzemeljske celice so bile predelne in pregioboke, da bi bili sosedje zunaj ječe vedeli, kaj se godi tu.

Včasi gremo v muzeje in xremo na hudičevu orodje, ki je nekoč služilo ljudem za mučenje soljudi, in se zgrajamo ter si častitamo, da živimo v bolj človečanskih dneh — pri tem pa posabljamo, da ni treba ravno takih sparatov za povračanje bolečine človeku. Vsakdo lahko muči drugega, ako je mučen siromak brez moči. Edina stvar, ki je potrebna, je motiv; to je kakršnokoli oblika privilegia, katera se nadaljuje na zakon in ki je zavarovana proti rebelionu.

"Povej imena!" je krčkal Perkins, ko je zavil Jimmiejevi roki gor do vrata in všeč na njegovem hrbu je še vedno rinił in rinił. Higgins je še omidleval valjed bolečine; vse njegovo bitje se je krčilo. Bilo je grozno — sakaj mora biti tovec. Vse storil, kar koli je, samo da preneha trpljenje. In v njegovi duhi je zavrečal glas: "Povej, povej! — Ali hitro je pominil na malega Russa, revnega, bolnega, ki zaupa vanj — — ne, ne, ne povej! Ne pove nikdar! A kaj naj storil? Prenisa grozno muko! Ne more prenašati — prestršano je!

Njegovo telo se je zvijalo, svilil je, plakal in itel. Morda so bili ljudje, ki so ponosno typeli, ne da bi bili deli glas od sebe, ampak Jimmie ni bil tak. Jimmie je vpil, tulil, vrečkal — vse je storil, vse, kar mu je narekoval nagon obrameb — edino tega ni hotel storiti, kar je zahteval mudrini trinog.

Naposled se je Perkins utrudil. To je bila ena neugodnost primitivnega ročnega procesa, na katerega je bila poniknala ameriška polica valjed političnega sentimentalizma. Mučitelj je zgrabil jesa in začel je tresti in svijati Jimmiejeve roke, tako da ga je moral Connor opomniti, naj pazi. Perkins ni smel zlomiti kosti.

"Pripognita mu glavo!" je ukazal saržent. Pritilnila sta mu glavo, da se je dotaknila tal. Grady je zvezal Jimmiejeve noge, da so mirovale. Connor ga je držal za vrat, Perkins je pa stopil z nogo na spone na uklenjenih rokah. Zdaj je mučitelj stal pokonci, lahko je dihal svobodno in nadaljeval natezanje milice in kit.

"Tako bom stal vso noč. Povej, prokleti pes!"

* * *

Jimmie je misil, da bolečina raste z vsakim momentom. Nikdar se mu ni sanjalo, da more človek toliko časa prenašati muko, ki reže in žge z belim plamenom. Škrtil je z zobmi, grizel jezik in ga pregriznil in mleč je svoj obraz ob mrlji kamen na tleh. Vse, vse, naj pride kar hoče za odmor — magari nova bolečina, samo da pozabi na grozno muko v ramah, laktih in zapesteh. Ampak odmora ni bilo; njegov duh se je vrtel in držal udarec v brezdanjem prepadu in iz globoki in slabil Perkinsov glas kakor z daljnega gorskega vrha: "Povej, povej, če ne, boš trpel tako vso noč!"

Ni bilo tako vso noč. Perkins se je zopet utrudil stat na eni nogi in vedel je, da poročnik čaka gori in se morda čudi, zakaj vzame par vprašanj toliko časa. Jimmie je siljal glas z daljnje gore: "Ne bo nič, treba ga je nekoč privzdignil!". Perkins je vzel iz šepa močno vrv, katere eden konec je švrsto privzel na Higginsova ročna palec, drugi konec je pa napeljal skozi želen obrodek na stropu ječe — katerega je tja zabil vsekakor kak agent carja v interesu demokracije. Druga dva sta vrednili Jimmieja, tako da so se njegove noge umaknile s tal, nato pa sta privesala vrv. Jimmie je visel z vso težo svojega telesa za palca uklenjenih rok na svojem hrbotu.

Trije mučitelji so se zdaj lahko odpočili. Jimmie jim ni vedel da nobenega dela ne sitnosti — izvzemli ako so mogli mirno gledati strašno prikaz: krčevalo se zvijajoče telo z vikičevim obrazom in pregriznjem, krvavim jezikom, ki je viselo na stropu ječe. Obračali so ga, da je bil njegov obraz obrnjen k steni, in drugega ni bilo aličati kakor stekanje mučenika, ki je pa postalo vedno slabejši, kljub temu ni bilo nič manj groznejše — jedanje, ki ni hotel prenehati in bilo je noritmečno, kakor da kruji celo čreda napol zaklanjih sverin.

(Dalje prihodnjih.)

Venček ruskih narodnih praviljc.

(Poslovenil Fran Pogačnik.)

Ponatis iz Napreja, leta 1920.

Začaranja kraljica.

V nekem kraljestvu je služil kralja vojak pri konjenici. Odsiušil je verno in vestno 25 let in kar ga je za njegovo poštano obnašanje ukazal odpustiti in mu izročiti v nagrado konja, ki ga je jendil pri polku, s sedлом in vso opremo.

Vojak se poslovil s tovariši in se napoti proti domu. Mine dan, dva, tri, preteče teden, drugi, tretji, — napolden zmanjša vojaški denarja. Ni imel, da bi nasilil seboj in konja, a do doma je bilo še določno.

Vojak se prenehal in izredno je počel jesti.

Začarana kraljica.

Steče k njemu in kolikor tudi ga stresa in budi, on se ne vdrami.

Začrna ga ščipati in bosti z iglico.

Bode ga in bodo, a on bo

vse dreses skuje: "To ne pomembuje dobrega! Gotovo je moža zadele nevreča."

Cez tri meseca bi se imel mož vrniti, a ni ga bilo od nikoder. Teda se kraljica odpravi na pot, da ga poliče. Gre po isti pot, po kateri je šel poprej vojak; po obeh straneh so se dvigali gordovi, prepevale ptice in zamorski mački godili praviljc. pride do mesta, kjer se je gozdjenj in se je vila pot po prostem polju. Misli si: "Kam neki se je djal, v zunilo se vendar ni pogreznil!"

Tu zagleda v strani čudovito drevo, pod njim pa leži njen mili soprog.

Steče k njemu in kolikor tudi ga stresa in budi, on se ne vdrami. Začne ga ščipati in bosti z iglico. Bode ga in bodo, a on bo

nebolel, leži kot mrtev in se ne gene.

Kraljica se razrdi in izredno

prokletjev ite area:

"Da bi te,

saspaneta zamikarnega,

zgrabil divji vihar in te odnešel kamor-

koli!"

Kraljica se razrdi in izredno

prokletjev ite area:

"Da bi te,

zgrabil divji vihar in te odnešel kamor-

koli!"

Kraljica se razrdi in izredno

prokletjev ite area:

"Da bi te,

zgrabil divji vihar in te odnešel kamor-

koli!"

Kraljica se razrdi in izredno

prokletjev ite area:

"Da bi te,

zgrabil divji vihar in te odnešel kamor-

koli!"

Kraljica se razrdi in izredno

prokletjev ite area:

"Da bi te,

zgrabil divji vihar in te odnešel kamor-